

Tisková zpráva 15. 3. 2022

Začala výstava věnovaná osobnosti Jindřicha Chaluppeckého – výtvarného kritika, který po celý život hledal smysl umění

Společnost Jindřicha Chaluppeckého ve spolupráci s Galeríí hlavního města Prahy představuje ve výstavních sálech Městské knihovny jednu z hlavních událostí svého letošního programu – výstavu věnovanou dílu a životnímu odkazu uměleckého a literárního kritika, teoretika a kurátora, který významně ovlivnil nejen české moderní i současné umění. Jindřich Chaluppecký (1910–1990) začal psát v době mezi dvěma světovými válkami, kdy byl novinkou surrealismus, a žil tak dlouho, aby stačil referovat o postmodernismu provázejícím konec 20. století. Jeho kritický záběr zahrnoval dění na české, potažmo československé i mezinárodní scéně a jeho vliv (nejen) na místní kulturu je možné sledovat i dnes. Na výstavě se setkávají díla více než šedesáti umělkyně a umělců několika generací, jejichž tvorbu Chaluppecký přímo i nepřímo ovlivnil.

Chaluppecký celoživotně propagoval a obhajoval nové formy umění a zajímal se o obecné otázky umění, především o smysl umění v moderní společnosti. Byl obráncem propojování umění a života. V dnešních termínech bychom si snad mohli dovolit použít termín aktivistického či angažovaného umění. Nevěřil v pouze estetickou funkci uměleckého díla a kultury obecně. Šíře zájmů a vlivu Jindřicha Chaluppeckého zaručuje, že se divačky a diváci výstavy v určité podobě střetnou s podstatnou částí české a potažmo mezinárodní kulturní a intelektuální historie 20. století. Výstava zahrnuje široké spektrum děl – od prací autorek a autorů českého poválečného umění přes díla ruských autorů, jako je např. Ilja Kabakov až po reflexe současných umělkyně a umělců, jako jsou Anežka Hošková nebo Václav Magid.

„Výstava v Galerii hlavního města Prahy je výsledkem tříletého výzkumu a příprav. Jejím záměrem není vytvořit Chaluppeckému pomyslný pomník, ale naopak skrze dialog historických děl a prací současných umělkyně a umělců, literátů, filozofek a dalších osobností reflektovat, co z Chaluppeckého myšlenek a aktivit je relevantní pro současnost a co nám

Tisková zpráva 15. 3. 2022

může být nápomocné v umělecky, politicky i lidsky nelehkých dobách,“ říká k záměru výstavy kurátorský tým – Tereza Jindrová, Karina Kottová a Tomáš Pospiszl.

Abstrahovaný byt, čítárna a obrazárna

Rozmanitost a bohatost života a díla Jindřicha Chalupického určuje formát výstavy: prostory druhého patra Městské knihovny na Mariánském náměstí jsou rozděleny do několika zdánlivě samostatných sekcí, odlišných nejen tematicky, ale i formálně. Najdeme zde pohled do Chalupického bytu ve Vršovicích, kde visí na stěnách obrazy, jimiž žil obklopen spolu se svou ženou, literátkou Jiřinou Haukovou. V „čítárně“ se u velkého stolu setkáme s více než třiceti vybranými texty, které se věnují tvorbě i životním příběhům Chalupického oblíbených autorek a autorů. „Čítárna“ sousedí s „obrazárnou“, obsahující kanonická i neprávem zapomenutá díla českého a slovenského umění druhé poloviny 20. století, která mají návštěvníci možnost shlédnout nejprve jen skrze průhled ve stěně jako jakési reference k Chalupického textům, než k nim přijdou blíž skrze další výstavní sekce. Impozantně pojatý prostor výstavy navrhlo architektonické studio Richarda Loskota, významného českého vizuálního umělce.

Od Duchampa ke Kabakovovi

Prominentní místo je na výstavě věnováno Francouzi **Marcelu Duchampovi**, který byl pro Chalupického nejdůležitějším umělcem dvacátého století. V roce 1969 se mu podařilo zorganizovat výstavu Duchampových konceptuálních děl v pražské Galerii Václava Špály. Na základě Duchampova ikonického díla známého jako „Velké sklo“ a Chalupického skic pro možnou rekonstrukci jeho nedokončené části vznikla na aktuální pražské výstavě unikátní světelně-prostorová instalace od Richarda Loskota.

Sekce věnovaná ruskému umění představuje další bod výstavy s mezinárodním přesahem. Od roku 1965 až do druhé poloviny 70. let Jindřich Chalupický opakovaně navštěvoval SSSR, hlavně Moskvu a Leningrad, kde navázal kontakt především s aktérkami a aktéry neoficiální nebo polooficiální kulturní scény. Návštěvnice a návštěvníci *Světů Jindřicha Chalupického* uvidí práce, které tehdy Chalupický viděl nebo potenciálně mohl vidět

Tisková zpráva 15. 3. 2022

v navštívených ateliérech. Součástí této sekce je také unikátní album kreseb, které Chalupický dostal ke svým sedmdesátým narozeninám od šesti moskevských umělců včetně **Ilji Kabakova** nebo **Viktora Pivovarova**.

„Chalupický do Sovětského svazu přivážel svoji představu a fundované informace o dění v mezinárodním kontextu současného umění. A odvážel si fascinaci originálním uměleckým projevem řady místních umělkyně a umělců, stejně jako inspirativní poznatky o ruské avantgardě nebo úvahy o podmínkách tvorby v kulturním undergroundu,“ dodává kurátor expozice ruského umění Tomáš Glanc.

Vzhledem k aktuálně probíhajícímu válečnému napadení Ukrajiny ze strany Ruska se Společnost Jindřicha Chalupického rozhodla nerealizovat plánovanou zápůjčku uměleckých děl z Moskevského muzea moderního umění a sekci realizovat z lokálních, potažmo evropských sbírek. Organizátoři zároveň vyzvali ukrajinské a ruské umělkyně a umělce působící v České republice, aby se volně pojatým příspěvkem na výstavě vyjádřili k otázce, jak aktuálně přistupovat k prezentaci ruského umění a k tamějším kulturním institucím – co od nich jako umělecká komunita můžeme očekávat a požadovat.

Současné reakce na expresionismus, feminismus nebo zahraniční korespondenci

V takzvaných „kabinetech“, tedy řadě menších výstavních místností, se střídají archivní materiály s reakcemi a intervencemi současných umělkyně a umělců. Najdeme zde například sekci věnovanou autorům **Skupiny 42**, na niž navazuje záznam site-specific inscenace uvedené v pražském hotelu Opera. Inscenace vznikla na základě odpovědí současných autorek a autorů na Chalupického kanonický text *Svět, v němž žijeme*. Umělkyně **Anežka Hošková** svou instalací kombinující odkazy k historické ornamentice i současným neoromantickým subkulturám reaguje na Chalupického publikaci *Expresionisté*, věnovanou jeho oblíbeným spisovatelům: Richardu Weinerovi, Jakubovi Demlovi, Ladislavu Klímovi a Jaroslavu Haškovi. Série akvarelů Václava Magida je reakcí na specifický formát alba, rozšířený mezi moskevskými umělci, se kterými byl Chalupický v kontaktu, a zároveň cituje jeho článek *Moskevský deník* z roku 1973.

Tisková zpráva 15. 3. 2022

Jindřich Chalupický byl jediným teoretikem umění, který se v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století snažil uchopit a reflektovat „ženské umění“. Ve svých úvahách o umění svých současnic nicméně nezastíral skepsi k feministickému umění. Součástí nově vzniklých děl pro výstavu je film francouzské umělkyně **Julie Béna** s názvem *Letters from Prague*. Autorka, která dlouhodobě působí v Praze, v díle humorně a současně břitce reaguje na to, jak se i dnes patriarchální společnost staví k umělkyním.

Unikátní příspěvek na výstavu připravilo také americké kurátorsko-umělecké duo **Triple Candie** (Shelly Bancroft a Peter Nesbett). Na základě dochované korespondence s americkým slavistou Williamem Harkinsem a členem hnutí Fluxus Dickem Higginsem vznikla instalace, která ilustruje Chalupického intenzivní zájem o dění na mezinárodní umělecké scéně a současně těžkosti doby, ve které se snažil tento zájem udržet a naplnit – řada dopisů a zasílaných materiálů ze zámoří totiž opakovaně k českému adresátovi nedorazila.

„Výstava se pokouší neortodoxními způsoby pracovat s formami dokumentace a současného čtení historických událostí a umělecké tvorby a ukázat Chalupického jako stále živou osobnost české kultury,“ dodávají kurátorky a kurátoři projektu.

Tisková zpráva 15. 3. 2022

Světy Jindřicha Chalupického

Místo konání: Galerie hlavního města Prahy – Městská knihovna, 2. patro, Mariánské náměstí 1, Praha 1

Zahájení výstavy: úterý 15. 3. 2022

Termín konání výstavy: 16. 3. – 19. 6. 2022

Vystavující umělkyně a umělci: Natalja Abalakova, Jiří Balcar, Václav Bartovský, Eva Bednářová, Julie Béna, Zdeněk Beran, Vladimír Boudník, Ivan Čujkov, Jiří David, skupina Dviženije, Michail Grobman, Jiřina Hauková, Anežka Hošková, František Hudeček, František Gross, Dalibor Chatrný, Vladimír Jakovlev, Vladimír Jankilevskij, František Janoušek, Věra Janoušková, Magdalena Jetelová, Ilja Kabakov, Olga Karlíková, Eva Kmentová, Jiří Kolář, Milan Knížák, Stanislav Kolíbal, Jan Kotík, Alena Kučerová, Kamil Lhoták, Richard Loskot, Václav Magid, Mikuláš Medek, Jan Mlčoch, Alex Mlynářčík, Karel Nepraš, Ladislav Novák, Lev Nusberg, Petra Oriěšková, Theodor Pištěk, Viktor Pivovarov, Naděžda Plíšková, Vlasta Prachatická, Milan Ressel, František Ronovský, Zdeněk Rykr, Jan SágI, Zorka Ságlová, Zora (Járová) Smetanová, Ůlo Sooster, Adriena Šimotová, Eduard Štejnberg, Petr Štembera, Triple Candie (Shelly Bancroft & Peter Nesbett), Jitka Vállová, Květa Vállová, Jaroslav Vožniak, Ladislav Zívr, Jana Želibská, Anatolij Žigalov

Pořadatelé: Galerie hlavního města Prahy a Společnost Jindřicha Chalupického

Kurátorský tým: Tereza Jindrová, Karina Kottová, Tomáš Pospiszyl

Kurátor expozice ruského umění: Tomáš Glanc

Výstavní architektura: Studio Richard Loskot

Grafické řešení: Marek Nedělka a Anežka Minaříková

Výstava se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky, Magistrátu hlavního města Prahy, Státního fondu kultury a Statutárního města Brna.

Kompletní seznam dlouhodobých partnerů Společnosti Jindřicha Chalupického naleznete na webových stránkách: <https://www.sjch.cz/o-nas/>.

Tisková zpráva 15. 3. 2022

KONTAKTY

Michaela Vrchotová, +420 725 818 721, vrchotova@ghmp.cz

Další informace:

www.ghmp.cz

www.facebook.com/ghmp.cz

www.instagram.com/ghmp.cz

Tisková zpráva 15. 3. 2022

DOPROVODNÝ PROGRAM

Komentované prohlídky

čt 24. 3. 2022, 18 h

Karina Kottová a Tereza Jindrová: *Jindřich Chalupecký z perspektivy současných umělkyň a umělců*

čt 28. 4. 2022, 18 h

Tomáš Pospiszyl: *Chalupecký a Duchamp*

čt 26. 5. 2022, 18 h

Tomáš Glanc: *Chalupecký a ruští umělci a umělkyně*

Diskuse

čt 7. 4. 2022, 18 h

*„Vystavovat, to stejně není ideální způsob, jak by mělo umění vstupovat do společnosti.“
Kurátorská, komisařská a výstavní činnost Jindřicha Chalupeckého.*

Vedle psaní se Jindřich Chalupecký zabýval i organizováním výstav. V druhé polovině šedesátých let vedl Špálovu galerii v Praze a připravoval přehlídky českého umění v zahraničí. Jak dnes hodnotíme Chalupeckého coby kurátora? Měly jeho výstavy nějaká specifika?

čt 5. 5. 2022, 18 h

„České umělkyně nepotřebují feministických programů.“ Jindřich Chalupecký a umělkyně.

Jaký byl postoj Chalupeckého k „ženskému umění“ a proč v rámci českého kontextu na jedné straně vyzdvihoval ženy umělkyně a na straně druhé odmítal myšlenky feminismu? A jak na jeho komplikovaný vztah k umělkyním a jejich tvorbě můžeme nahlížet z perspektivy dnešní (feministické) teorie a historie umění i samotné umělecké praxe?

Tisková zpráva 15. 3. 2022

čt 9. 6. 2022, 18 h

„Ale je to divný svět.“ Politické myšlení Jindřicha Chalupického

Činnost Jindřicha Chalupického se často odehrávala v politicky turbulentních dobách. On sám umění vnímal nikoliv jako svět sám o sobě, ale ve spojitosti s životem společnosti. Jak Chalupický k historickým událostem svého života přistupoval a s jakými politickými názory se identifikoval? Jak moc se promítaly do jeho názorů na umění a jak je dnes hodnotíme?

Brunch ve výstavě

so 9. 4. 2022, 11–14 h

Štafeta čtení z díla Jindřicha Chalupického s kávou a koláčkem

Sobotní výtvarné workshopy

V rámci výtvarných workshopů se zaměříme na podnětná témata s výrazným edukačním potenciálem. Jedním z nich bude tvorba Skupiny 42 – budeme zkoumat tvorbu jejích členů a inspirovat se městem i jeho periferií, technikou, stroji, poetikou všednosti a také prvky civilismu, futurismu, kubismu a konstruktivismu, které v jejich dílech lze vystopovat. Po formální stránce budeme testovat možnosti médií – např. malbu se budeme snažit převádět do 3D forem a naopak, budeme zapojovat nová média a experimentovat s měřítky, detaily a kompozicí. Výtvarnou akcí připomeneme některé známé výstavy ze Špálovy galerie, jejichž kurátorem byl Jindřich Chalupický – např. po vzoru instalace E. Kmentové si návštěvníci budou moci na bílý papír obkreslit tvar svých bot, vystříhnout je a připojit na podlahu ke stopám ostatních návštěvníků, které se budou během workshopu jako trasy prolínat prostorem expozice a směřovat ke klíčovým instalacím. Vznikne tak dočasné site-specific dílo. Budeme se zabývat i přesahy výtvarného umění směrem k dalším oborům, především prolínáním obrazu a textu. Zde se stane zdrojem inspirace tvorba J. Koláře, ale i dalších autorů. Poctou bohaté korespondenci J. Chalupického budou výtvarně pojeté fiktivní dopisy určené přímo jemu, kde se účastníci pokusí kreativním způsobem vizuálně i textově vyjádřit a zaznamenat, co pro ně znamená umění, nebo zašifrovat své osobní sdělení pro J. Chalupického. Zapojíme i dadaistické prvky a principy, po vzoru M. Duchampa zasadíme do zajímavých kontextů naše vlastní ready-mades a budeme se

Tisková zpráva 15. 3. 2022

inspirovat i jeho *Velkým sklem* (koláže a asambláže na průhledných poškozených fóliích). Budeme se také snažit nápaditě interpretovat tvorbu současných prezentovaných autorů a reflektovat i specifika a parametry jedinečného konceptu a formátu výstavy.

so 26. 3. 2022, 13.00–18.00, *Po stopách nočního chodce*, Městská knihovna, 2. patro

so 7. 5. 2022, 13.00–18.00, *Testování hranic umění*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

Výtvarný ateliér pro dospělé a seniory

Výtvarné dílny budou věnovány výrazným osobnostem a zajímavým technikám vycházejícím z tvorby prezentovaných autorů. Během prvního cyklu dílen pod názvem *Koláž a principy montáže* se budeme inspirovat Skupinou 42 a především J. Kolářem. Budeme se soustředit na záznamy skutečnosti, útržkovitost a estetiku obyčejných věcí. Uplatníme princip montáže a budeme experimentovat s koláží i jejími přesahy. V druhém cyklu interaktivních dílen s názvem *Knižní tvorba* se zaměříme na umělce J. Balcara a jeho návaznost na civilismus Skupiny 42. Pozornost bude věnována vztahu autora ke knižní a grafické tvorbě (realizace drobných formátů knižních vazeb, základní šitá vazba). Knihařské zpracování bude také možné obohacovat o experimentální otisky z oblasti typografie. Ve třetí sérii dílen s názvem *Akvarelová barva* si účastníci vyzkoušejí tradiční postup pro její přípravu, kdy budou práškové pigmenty spojovat s pojivem a využívat k vlastní tvorbě. Východiskem bude tvorba vybraných autorů, jako je A. Hošková a Z. Rykr. Ve čtvrtém cyklu dílen s označením *Kresba portrétu* se zaměříme na téma figurativního umění (P. Orišková, N. Plíšková, V. Prachatická, A. Šimotová, J. Válová, K. Válová aj.). V zázemí ateliéru edukačního centra proběhne kresba portrétu podle živého modelu. Během výtvarného programu *Grafika: suchá jehla* se budeme soustředit na techniku tisku z hloubky a inspirovat se např. Vladimírem Boudníkem.

pá 8. 4. 2022, 10.00–13.00, *Koláž a principy montáže I*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

Tisková zpráva 15. 3. 2022

pá 8. 4. 2022, 15.00–18.00, *Koláž a principy montáže II*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

ne 10. 4. 2022, 10.00–13.00, *Knižní tvorba I*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

ne 10. 4. 2022, 15.00–18.00, *Knižní tvorba II*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

čt 21. 4. 2022, 10.00–13.00, *Knižní tvorba III*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

čt 21. 4. 2022, 15.00–18.00, *Knižní tvorba IV*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

čt 28. 4. 2022, 10.00–13.00, *Akvarelová barva I*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

čt 28. 4. 2022, 15.00–18.00, *Akvarelová barva II*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

pá 29. 4. 2022, 15.00–18.00, *Akvarelová barva III*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

čt 19. 5. 2022, 10.00–13.00, *Kresba portrétu I*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

čt 19. 5. 2022, 15.00–18.00, *Kresba portrétu II*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

čt 26. 5. 2022, 10.00–13.00, *Grafika: suchá jehla I*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

čt 26. 5. 2022, 15.00–18.00, *Grafika: suchá jehla II*, Edukační centrum GHMP v Colloredo-Mansfeldském paláci

Interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy.

Kontakt: edukace@ghmp.cz

Tisková zpráva 15. 3. 2022

Pro termíny workshopů a nabídku dalších edukačních aktivit zaměřených na ostatní cílové skupiny, jako jsou například znevýhodnění návštěvníci nebo rodiče s dětmi na rodičovské dovolené, sledujte ghmp.cz/edukace.